

Agnieszka Jasińska

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

ORCID: 0000-0002-4848-1945

agnieszka.jasinska@up.krakow.pl

OD STYLU NAUKOWEGO DO IDEI JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO DO CELÓW AKADEMICKICH

FROM ACADEMIC STYLE TO THE IDEA OF POLISH AS A FOREIGN LANGUAGE FOR ACADEMIC PURPOSES

Abstrakt: Poniższy artykuł zawiera przegląd problematyki związanej ze stylem naukowym i językiem polskim jako obcym do celów akademickich. Rola tego ostatniego – w związku ze zwiększającą się liczbą studentów obcokrajowców w Polsce – z roku na rok staje się coraz bardziej istotna. W tekście zaprezentowano najważniejsze nazwiska oraz literaturę dotyczącą tych dwóch zagadnień, a także wyzwania na przyszłość związane z językiem polskim do celów akademickich.

Słowa kluczowe: styl naukowy, język akademicki, język polski jako obcy, język polski do celów akademickich

Abstract: The following article is an overview of the issues related to scientific style and Polish as a foreign language for academic purposes. The role of the latter – in view of the increasing number of foreign students in Poland – is growing every year. The text presents the most important names and literature on these two issues, as well as challenges for the future related to these language varieties.

Keywords: scientific style, language for academic purposes, Polish as a foreign language, Polish for academic purposes

Od kilku lat obserwuje się wzrost liczby zagranicznych studentów na polskich uczelniach. Według Ministerstwa Edukacji i Nauki w roku akademickim 2021/22 było ich około 80 tys., co oznacza 7% wszystkich osób studiujących w Polsce¹. Najliczniejszą grupę kandydatów na studia stanowią Ukraińcy (50%), następnymi są Białorusini (10%) oraz Hindusi

¹ Źródło: MEiN.

(ok. 4%). Pozostali obcokrajowcy w systemie szkolnictwa wyższego w Polsce to Norwegowie, Szwedzi, Niemcy, reprezentanci krajów arabskich, Chin i Litwy.

Dużą popularnością cieszą się studia prowadzone w języku angielskim, ale niemała liczba kandydatów z zagranicy decyduje się na ścieżkę polską. Podstawowym warunkiem przyjęcia na studia po polsku jest przedstawienie dokumentu poświadczającego znajomość języka polskiego na poziomie minimum B1.

Zwiększająca się liczba studentów cudzoziemskich wymusza potrzebę stworzenia programu języka polskiego do celów akademickich. Dotychczas wydane publikacje związane ze stylem naukowym czy stylistyką praktyczną były adresowane do odbiorcy polskiego, tymczasem potrzeby kandydatów z zagranicy są nieco odmienne.

Styl naukowy w polskiej literaturze językoznawczej

Opis stylu naukowego zawierają prace m.in. Klemensiewicza (1953), Furdala (1973), Skubalanki (1976), Buttler (1982), Rachwałowej (1986), Wilkonia (2000), Kurkowskiej i Skorupki (2001), Gajdy (1982, 1994, 2001, 2013). Styl naukowy przedstawiany jest w literaturze przedmiotu jako odmiana języka stosowana w tekstach, które prezentują wyniki działań poznawczych człowieka. Nie jest on jednorodny, a wynika to ze zróżnicowania metodologicznego i przedmiotowego oraz sposobu przekazywania informacji w tym stylu (Zdunkiewicz-Jedynak 2008).

Według Stanisława Gajdy (2001, s. 185) głównym wykładnikiem stylu naukowego jest terminologia, czyli jednostki leksykalne pełniące funkcję znaku fachowego. Stanowią one od 20% do 50% słów użytych w tekście naukowym. Cechy słownictwa naukowego to:

- ścisłość znaczenia tożsamego z pojęciem,
- systemowość – termin fachowy jest częścią określonego systemu,
- ograniczoność – termin odnosi się do ściśle określonej sfery naukowej,
- gramatyka terminu – słownictwo naukowe występuje w określonych konstrukcjach gramatycznych (np. dominuje tryb oznajmujący, aspekt niedokonany, obserwuje się więcej rzeczowników niż czasowników),
- internacjonalizacja rozumiana jako tworzenie – drogą zapożyczeń bądź za pomocą morfemów łacińsko-greckich – terminów odpowiadających opisywanemu zjawisku o charakterze międzynarodowym (np. ekologia). Terminy te tworzą trzon terminologii międzynarodowej ułatwiającej pokonywanie barier językowych wśród przedstawicieli nauki z różnych obszarów językowych.

Warto też poświęcić nieco uwagi zróżnicowaniu genologicznemu w literaturze przedmiotu. Zagadnieniem tym zajmują się przede wszystkim wspomniany wyżej Stanisław Gajda (1982, 2001) i Maria Wojtak (2019). S. Gajda wyodrębnił 88 gatunków związanych ze stylem naukowym. Należą do nich m.in.: artykuł, dyser-

tacja, studium, rozprawa, esej, sprawozdanie, poradnik, a także gatunki mówione, takie jak: wykład, odczyt, pogadanka, konsultacja, egzamin, dyskusja, polemika. Niektóre gatunki związane ze stylem naukowym odnoszą się do „technicznej” strony pracy badacza lub studenta. Są to np.: bibliografia, artykuł w encyklopedii, słownik, instrukcja, norma.

Ważnym aspektem stylu naukowego jest jego odmiana. Gajda wyróżnia cztery odmiany stylu naukowego, a podstawowym kryterium podziału są grupy odbiorców:

- a) teoretyczno-naukowa, którą posługują się między sobą specjaliści,
- b) dydaktyczno-naukowa, służąca kontaktom specjalistów z adeptami z danej dziedziny,
- c) popularnonaukowa, stosowana w kontaktach specjalistów z niespecjalistami,
- d) praktyczno-naukowa, związana z zastosowaniem nauki.

Pierwsza z odmian stanowi centrum stylu naukowego, jednak to dwie kolejne są szczególnie interesujące w niniejszym artykule.

Odmiana dydaktyczno-naukowa związana jest z przekazywaniem wiedzy i zwiększaniem umiejętności jej stosowania. Kluczową sprawą w komunikowaniu się między nadawcą – nauczycielem a odbiorcą – adeptem z danej dziedziny (uczniem, studentem) jest dystans poznawczo-językowy.

W odmianie dydaktyczno-naukowej i popularnonaukowej znacząca jest idea popularyzacji, która wymaga od popularyzującego umiejętności „przekładu” tekstu specjalistycznego na język zrozumiały dla słuchacza. Według Gajdy istnieją dwa typy popularyzacji wiedzy naukowej: wspomniany wcześniej „przekład”, czyli przystosowanie języka do potencjału słuchacza, oraz nauczanie zasad myślenia naukowego i języka nauki. Ten pierwszy jest bardziej istotny w odmianie popularnonaukowej, drugi – w dydaktyczno-naukowej, ale obydwie z pewnością są ważne w kontaktach nauczyciel – adept danej dyscypliny.

Kolejnym ważnym komponentem omawianego zjawiska jest kultura języka naukowego rozumiana jako przestrzeganie ogólnych zasad komunikacji (wyrażona w aktach mowy) oraz reguł rządzących stylem naukowym: prawdą, kompletnością przekazywanej wiedzy, jasnością wyводу, racjonalnością i logiką w uogólnianiu oraz wnioskowaniu.

Język naukowy nie jest zjawiskiem stałym, przez wieki obserwowało się jego ewolucję formalną i treściową – od odmiany mówionej w antyku poprzez teksty pisane w średniowieczu, wreszcie po zwiększoną dostępność, którą umożliwiło wynalezienie druku, i porzucenie łaciny na rzecz języków narodowych w późniejszych epokach. Od XVII wieku w tekstach naukowych widać większą troskę o ścisłość i logikę wyводу, stopniowo w dyskursie naukowym wyłaniają się nowe formy wyrazu, które będą mieć wpływ na tę odmianę języka w czasach współczesnych. W kolejnych epokach ogromny wpływ na język naukowy miał rozwój techniczny. Pod jego wpływem zarysowały się dwie tendencje w procesach informacyjnych: z jednej

strony technicyzacja przekazu, z drugiej – jego indywidualny odbiór. W tej chwili obserwuje się więc rozwój języka wyraźnie specjalistycznego, wykorzystującego kody formalne, realizującego się w odmianie pisemnej, a jednocześnie widoczne są próby jego uproszczenia przejawiające się w ustnej, bardziej swobodnej odmianie wystąpień publicznych, wykładów, prezentacji. Mają one na celu przybliżanie szerszej publiczności różnych dokonań naukowych. Tekst mówiony ma ogromne znaczenie w szybkim przekazywaniu rezultatów badań, jest bardziej efektywny, stąd niezwykle duża rola spotkań konferencyjnych, bezpośredniej wymiany naukowej, ale też zajęć wykładowych na uczelniach oraz wystąpień przedstawicieli nauki w mass mediach.

Współczesna nauka nie może jednak funkcjonować bez słowa pisanego, które zapewnia trwałość, ścisłość i merytoryczność w przekazywaniu wiedzy oraz kooperację społeczności naukowej.

Idea języka polskiego jako obcego do celów akademickich

W ostatnich dekadach niezwykle istotnym zagadnieniem stała się migracja zawodowa i edukacyjna, co spowodowało konieczność opracowania programów i materiałów do nauczania języków do celów specjalistycznych – w tym zawodowych i akademickich – dla obcokrajowców. Należy się spodziewać, że wspomniana w poprzednim podrozdziale liczba odmian języka naukowego zostanie poszerzona o dydaktyczno-naukową, służącą kontaktom specjalistów z adeptami cudzoziemskimi z danej dziedziny. Aspekt opisowy języka naukowego coraz częściej jest wspierany przez aspekt stosowany, czyli m.in. nauczanie języka, przekład, kulturę języka. Termin „język specjalistyczny” został spopularyzowany w Polsce przez takich badaczy, jak Grucza (1991), Lewandowski (2001), Gajewska i Sowa (2014).

Termin „język do celów akademickich” (*English for academic purposes*) zastosowano po raz pierwszy w Wielkiej Brytanii w latach siedemdziesiątych minionego wieku. Jego funkcjonowanie miało związek z nasilającymi się migracjami, a co za tym idzie – wzrostem zainteresowania studiowaniem obcokrajowców na brytyjskich uczelniach. Autorami najważniejszych prac poświęconych temu zagadnieniu są: Huthinson i Waters (1987), Swales (1990, 2007), Jordan (1997), Hyland (2006), Cummins (2008), Mangiante i Parpette (2011), Zwiers (2014) oraz Anthony (2018).

Podstawową cechą języka do celów akademickich jest to, że nie służy on (jedynie) do codziennej komunikacji, ale jest to zaawansowany poznawczo dyskurs umożliwiający nabywanie wiedzy i umiejętności w danej dyscyplinie (Cummins, 2008, s. 71). Programy do nauczania języka do celów akademickich powinny zawierać trzy podstawowe komponenty: słownictwo specjalistyczne, składnię i elementy dyskursu cechującego środowisko akademickie (Zwiers, 2014, s. 351). W ramach dyskursu niezwykle popularne jest podejście gatunkowe proponowane przez Swalesa. Gatunek to „szereg zdarzeń komunikacyjnych, których uczestnicy

podzielają komunikacyjne cele. Uczestnicy ci stanowią wspólnotę dyskursywną, co stanowi uzasadnienie używania takiego, a nie innego gatunku” (Swales, 1990, s. 58). W polskiej literaturze przedmiotu warto wyróżnić dwie definicje gatunku. Pierwszą z nich proponuje Gajda. Gatunek to „kulturowo i historycznie ujęty w społeczne konwencje sposób językowego komunikowania się; wzorzec komunikacji tekstu” (Gajda, 2001, s. 255). Według definicji autorstwa M. Wojtak gatunek to „twór abstrakcyjny (model, wzór) mający jednak różnorodne, konkretne realizacje w formie wypowiedzi, a także zbiór konwencji, które podpowiadają członkom określonej wspólnoty komunikatywnej, jaki kształt nadać konkretnym interakcjom” (Wojtak, 2019, s. 272).

Przygotowanie programów do nauczania języka do celów akademickich powinno zawierać cztery komponenty: analizę potrzeb, wyznaczenie celów, dobór metody i treści, ewaluację i ocenę (Mangiante i Parpette 2011; Anthony 2018).

W Polsce pojęcie języka do celów akademickich zostało spopularyzowane znacznie później niż w krajach Zachodu z powodu dużo skromniejszych doświadczeń migracyjnych i stosunkowo słabego stopnia umiędzynarodowienia uczelni. Językoznawcy zajmowali się raczej stylem naukowym, którego nie należy utożsamiać z pojęciem języka do celów akademickich. Styl naukowy, analizowany przede wszystkim przez S. Gajdę (1982, 1994, 2001), ma charakter opisowy i odnosi się do odbiorcy rodzimego. Tymczasem język do celów akademickich jest bardziej funkcjonalny i oprócz aspektu opisowego zawiera komponent dydaktyczny związany z akwizycją obcej mowy. W ostatnich dwudziestu latach, a w szczególności po wejściu Polski do Unii Europejskiej oraz w obliczu przyjęcia dużej liczby migrantów, problematyka nauczania języka polskiego do celów akademickich w grupach cudzoziemskich zyskuje na znaczeniu.

Sam termin „język polski do celów akademickich” w polskiej glottodydaktyce spopularyzowany został przez Grażynę Zarzycką, według której „nawet jeśli nie zgodzimy się ze stwierdzeniem, że istnieje jedna ogólna odmiana polszczyzny akademickiej, można przecież wyodrębnić wspólne treści socjokulturowe i językowe, które pojawiają się [...] w programach różnych kursów przygotowujących kandydatów na studia w Polsce [...]. Owe wspólne treści należy potraktować jako trzon (bazę programową) kursów jpjo przygotowujących do studiów w Polsce” (Zarzycka, 2017, s. 138). To bardzo istotne, ponieważ obcokrajowcy wybierają z szerokiej palety dyscyplin: od prawa, ekonomii i nauk społecznych przez dziennikarstwo po nauki o zdrowiu. Blisko 10% kandydatów decyduje się na studia humanistyczne i artystyczne oraz związane z usługami. Na dalszych miejscach plasują się uczelnie techniczne i kierunki takie, jak informatyka czy budownictwo.

Wspomniane treści Zarzycka ujęła w formie programu nauczania, którego głównymi filarami są:

- a) elementy kompetencji socjokulturowej związanej z realiami studiów wyższych w Polsce,

- b) umiejętności studiowania,
- c) wybrane zagadnienia językowe.

Oprócz Zarzyckiej problematyka dotycząca nauczania obcokrajowców języka polskiego jako obcego do celów akademickich pojawia się w publikacjach Anny Dunin-Dudkowskiej (2018), Agnieszki Jasińskiej (2019), Izabeli Kugiel-Abuhasny (2021), Samanty Busiło (2022).

Każda z wymienionych badaczek analizuje inny aspekt związany z nauczaniem języka polskiego jako obcego w odmianie akademickiej. Nie sposób jednak żadnego z nich pominąć w przygotowaniu programów nauczania. Prace A. Dunin-Dudkowskiej i S. Busiło koncentrują się wokół dyskursu naukowego, ze szczególnym uwzględnieniem podejścia gatunkowego. Dunin-Dudkowska (2018, s. 288) prezentuje konkretne postulaty związane z wybranymi gatunkami, z kolei Busiło (2022, s. 233–235) przedstawia listę gatunków akademickich i naukowych, z którymi zetknie się cudzoziemski adept polskiej nauki. Busiło podaje przykłady odmiennego rozumienia gatunku przez przedstawicieli różnych narodowości, a więc innej tradycji akademickiej. Podkreśla tym samym znaczenie różnic kulturowych w tworzeniu określonych form wypowiedzi ustnych czy pisemnych.

A. Jasińska (2019, s. 133) zwraca uwagę na kwestie poprawnościowe w nauczaniu języka polskiego jako obcego kandydatów na studia w Polsce. Badanie przeprowadzone przez nią wśród nauczycieli języka polskiego i wykładowców akademickich pokazuje, że największym problemem osób planujących studia, a uczących się języka przed rozpoczęciem studiów, jest niedostatek kompetencji gramatycznej i leksykalnej. Aż 57,7% badanych zakwestionowało poziom językowy osób planujących podjąć studia w Polsce. Inne problemy adeptów polskich uczelni, które ujawniło badanie, to: różnice kulturowe (46% respondentów wskazało taką odpowiedź), błędy wynikające z niestosowności socjolingwistycznej wypowiedzi ustnych i pisemnych (42,3%), a 38% badanych zasygnalizowało słabe kompetencje uczących się w zakresie przygotowywania prac pisemnych.

Interesującą propozycję budowania słownika specjalistycznego umożliwiającego rozwijanie kompetencji leksykalnych proponuje I. Kugiel-Abuhasna (2021). Zainspirowana słynną *Academic Word List* autorstwa nowozelandzkiej badaczki Averil Coxhead, Kugiel-Abuhasna prezentuje metodologię tworzenia podstaw polskiego odpowiednika tej listy. Analizuje leksykę o najwyższej frekwencji i randze, która mogłaby stać się ważną pomocą w realizacji celów edukacyjnych kursantów. Kugiel-Abuhasna bazuje także na pracach Marii Rachwałowej dotyczących słownictwa naukowego. M. Rachwałowa zebrała w swoich badaniach 4 próby po około 10 tys. wyrazów z tekstów nauk humanistycznych: językoznawstwa i literaturoznawstwa, historii, pedagogiki oraz podobną kontrolną próbę z prac naukowo-technicznych. Drugą pracą, która zainspirowała Kugiel-Abuhasnę do stworzenia postulatu metodologicznego budowania polskiej wersji listy akade-

mickiej, jest *Kompetencja leksykalna uczących się języka polskiego jako obcego w świetle badań ilościowych* Anny Seretny.

Autorka proponuje listę kategorii pojęciowych słownictwa naukowego, które mogłyby być włączone do programów nauczania języka polskiego jako obcego do celów akademickich wraz z tworzącymi je leksemami. Kategorie te nazwane zostały następująco: 1. Działalność intelektualna: myślenie naukowe, nawiązania i polemiki, 2. Wiedza naukowa, 3. Proces poznania naukowego, 4. Opis przedmiotu badań, 5. Naukowe procedury porządkujące, 6. Operacje intelektualne (procesy myślowe), w tym opisy procesu i analizowanie, 7. Określenia (przymiotniki), 8. Inne terminy, których wysoka frekwencja uprawnia autorkę do włączenia ich do słownika.

Kugiel-Abuhasna jest także autorką jednej z niewielu jeszcze pozycji dydaktycznych do nauczania języka polskiego jako obcego do celów akademickich, czyli *Studiologii* (2019). Podręcznik zawiera teksty o tematyce ogólnoakademickiej oraz propozycje pracy z materiałem naukowym. Uczący się – oprócz słownictwa i tekstów do czytania ze zrozumieniem oraz słuchania – otrzymuje mały przewodnik po strategiach czytania i słuchania, co stanowi ważne wsparcie w nauce języka dla osób planujących studia.

Inną cenną pomocą dydaktyczną do nauczania i nauki języka polskiego jako obcego dla przyszłych studentów w Polsce jest *Wśród ludzi i ich spraw* Ewy Bajor i Elizy Madej (2012). Książka zawiera szeroki wachlarz zadań związanych z podnoszeniem językowych kompetencji komunikacyjnych w ramach rozumienia tekstów pisanych i mówionych, pisania, a także niezwykle interesujące propozycje ćwiczeń słowotwórczych i składniowych.

Glottodydaktyka polonistyczna oferuje także wiele pozycji do nauki języków specjalistycznych związanych z określonymi dziedzinami (ekonomia, prawo, medycyna), jednak na potrzeby tego artykułu ograniczono się do opisu dwóch najbogatszych materiałowo podręczników do nauki języka polskiego do celów ogólnoakademickich.

Wyzwania na przyszłość

Polska i zagraniczna literatura naukowa oraz pierwsze propozycje dydaktyczne do nauczania języka polskiego jako obcego do celów akademickich stanowią doskonałą podstawę do rozwijania tej części językoznawstwa stosowanego. Istnieją dobre wzory oraz coraz wyższa świadomość niezbędnych elementów programu nauczania języka polskiego jako obcego.

Oczekuje się, że w kolejnych latach będą powstawać prace naukowe i pomoce dydaktyczne związane z trzema głównymi komponentami języka do celów akademickich (według Zwiersa), czyli słownictwem, składnią i dyskursem. Ważną

pomocą dla przyszłych studentów byłyby opracowania dotyczące strategii pracy z tekstem, szeroko rozumianego przetwarzania tekstu pisanego i mówionego, stylistyki praktycznej, a także – co szczególnie istotne w środowisku dwu- i wielokulturowym – wzbogacone o elementy nauczania interkultury.

Autorzy przyszłych opracowań do nauki języka polskiego do celów akademickich powinni także baczej przyjrzeć się dwóm komponentom, na które zwracają uwagę wymienieni wcześniej badacze Mangiante i Parpette oraz Anthony: analizie potrzeb na początku procesu oraz ocenie i ewaluacji pod koniec kursu językowego. Trudno bowiem znaleźć w polskiej glottodydaktyce zarówno opis naukowy, jak i praktyczne narzędzia do badania szczegółowych potrzeb kandydatów na studia oraz oceniania ich umiejętności.

Bibliografia

- Anthony, L. (2018). *Introducing English for Specific Purposes*. London: Routledge.
- Busiło, S. (2022). Gatunki naukowe i dydaktyczne w edukacji polonistycznej na Ukrainie. *Poradnik Językowy*, 1, 226–247.
- Bajor, E., Madej, E. (2012). *Wśród ludzi i ich spraw*. Łódź: Dentonet.
- Coxhead, A. (2011). The Academic Word List 10 Years On: Research and Teaching Implications *TESOL Quarterly*, vol. 45, 355–361.
- Cummins, J. (2008). BICS and CALP: Empirical and Theoretical Status of the Distinction. W: B. Street, N.H. Hornberger (red.) *Encyclopedia of Language and Education, 2nd Edition, Vol. 2: Literacy* (s. 487–499). New York: Springer.
- Dunin-Dudkowska, A. (2018). Gatunki wypowiedzi w kontekście glottodydaktycznym. *Acta Universitatis Lodzensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców*, 15, 111–122.
- Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa dnia 12 czerwca 2018 roku, Poz. 1125, Rozporządzenie Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego z 5 czerwca 2018 w sprawie podejmowania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestnictwa w badaniach naukowych i pracach rozwojowych.
- Furdal, A. (1973). *Klasyfikacja odmian współczesnego języka polskiego*. Wrocław: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- Gajda, S. (1982). *Podstawy badań stylistycznych nad językiem naukowym*. Warszawa–Wrocław: Wydawnictwo Naukowe PAN.
- Gajda, S. (1994). Styl naukowy. W: J. Bartmiński (red.), *Encyklopedia kultury polskiej XX w.*, t. 2: *Współczesny język polski* (s. 173–189). Wrocław.
- Gajda, S. (2001). Gatunkowe wzorce wypowiedzi. W: J. Bartmiński (red.), *Współczesny język polski*, (s. 255–268). Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Gajewska, E., Sowa, M. (2014). *LSP, FOS, Fachsprache... Dydaktyka języków specjalistycznych*, Lublin: Werset.
- Grucza, F., (1991). Terminologia – jej przedmiot, status i znaczenie. W: F. Grucza (red.), *Teoretyczne podstawy terminologii* (s. 11–44). Wrocław.
- Hutchinson, T., Waters, A. (1987). *English for Specific Purposes, a learning-centred approach*. Cambridge: Cambridge Language Teaching Library.
- Hyland, K. (2006). *English for Academic Purposes*, London, New York: Routledge Publishing House, London & New York.

- Jasińska, A. (2019). BI i co dalej? O konieczności przygotowania programu nauczania języka polskiego jako obcego dla celów akademickich. *Neofilolog, Czasopismo Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego*, 51/3, 129–142.
- Jordan, R.R. (1997). *English for Academic Purposes, A guide and resource book for teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Klemensiewicz, Z. (1953). *O różnych odmianach współczesnej polszczyzny*. Warszawa: PIW.
- Kurkowska, H., Skorupka, S. (2001). *Stylistyka polska. Zarys*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kugiel-Abuhasna, I. (2019) *Studiologia*. Kraków: Abdalnasser Abuhasna IT Services.
- Kugiel-Abuhasna, I. (2021). Tekst naukowy pod glottodydaktyczną lupą. O potrzebie polskiej Academic Word List. W: B. Maliszewski, M. Rzeszutko (red.), *Teksty kultury: oblicza komunikacji XXI wieku*. T. 3 (s. 295–304). Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Lewandowski, J. (2002). Paratypologie i quasi-klasyfikacje polskich języków profesjonalnych. W: J. Lewandowski (red.), *Problemy technolingwistyki* (s. 27–40). Warszawa: Katedra Języków Specjalistycznych UW.
- Mangiante, J-M., Parpette, Ch. (2011). *Le français sur objectif universitaire*. Grenoble: Presses universitaires de Grenoble.
- Rachwałowa, M. (1986). *Słownictwo tekstów naukowych*. Wrocław: Ossolineum.
- Seretny, A. (2011). *Kompetencja leksykalna uczących się języka polskiego jako obcego w świetle badań ilościowych*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Skubalanka, T. (1976). Założenia analizy stylistycznej. W: H. Markiewicz, J. Sławiński (red.), *Problemy metodologiczne współczesnego literaturoznawstwa* (s. 250–273). Kraków: Wydawnictwo Literackie.
- Swales, J. (2007). *Genre Analysis: English in Academic and Research Settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Urbańczyk, S. (1956). Rozwój języka narodowego. Pojęcia i terminologia. W: Z. Stieber (red.), *Z dziejów powstania języków narodowych i literackich* (s. 9–36). Warszawa–Zakopane: PWN.
- Wilkoń, A. (2000). *Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Wojtak, M. (2019). *Wprowadzenie do genologii*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Zarzycka, G. (2017). Język polski w odmianie akademickiej, propozycja programu kursu adresowanego do studentów zagranicznych przygotowujących się do studiów wyższych w Polsce. *Acta Universitatis Lodzensis. Kształcenie polonistyczne cudzoziemców* 24, 135–148.
- Zwiers, J. (2014). *Building Academic Language*. San Francisco: Jossey Bass A Villey Brand.
- Zdunkiewicz-Jedynak, D. (2008). *Wykłady ze stylistyki*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.